

УДК 330.341.1. (777)

В. М. Черба,

к. держ. упр., доцент, Університет митної справи та фінансів, м. Дніпро

В. В. Криша,

студентка групи УП-16-1, Університет митної справи та фінансів, м. Дніпро

ІННОВАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ УКРАЇНИ

V. Cherba,

Ph.D. in Public Administration, Associate Professor, University of Customs and Finance, Dnipro

V. Krysha,

student group UP-16-1, University of Customs and Finance, Dnepr.

INNOVATIVE POTENTIAL OF UKRAINE

У роботі досліджуються проблеми інноваційного потенціалу України, вказується, що перспективними є саме соціальні інновації, які повинні пропорційно здійснювати вклад в економічних та соціально-економічний розвиток країни. Доводиться, що залучення інвестицій в інвестиційний процес сприяє успішній реалізації перспективних наукових розробок на засадах ефективної взаємодії всіх ланок управління. У статті розглянуто теоретичні аспекти інноваційності, розкрито поняття "інновація", "інноваційний потенціал". Крім того, висвітлено роль інновацій у соціально-економічному розвитку України. Значну увагу приділено аналізу показників інноваційного потенціалу України у порівнянні з найрозвинутішими країнами світу. Проведено аналіз рейтингових оцінювань інвестиційних перспектив України та її залучення в світові економічні процеси. За результатами дослідження обґрунтовано головні перспективи розвитку інноваційних процесів в Україні. Інноваційну спрямованість розглянуто як невід'ємну складову конкурентоспроможної економіки, яка визначається як набір інституцій, політики та факторів, що визначають рівень продуктивності економіки.

The problems of the innovative potential are investigated in the article. Besides, the author notes that exactly social innovations are the most promising nowadays. They have to contribute to the country's economic and social development proportionally. It is noted, that attraction of investments into the investment process promotes the successful implementation of advanced scientific developments on the basis of effective interaction of all stages of management. The theoretical aspects of innovation, the concept of "innovation", "innovative potential" are revealed in the article. In addition, the role of innovations in the socio-economic development of Ukraine is highlighted. Considerable attention is paid to the analysis of indicators of Ukraine's innovation potential in comparison with the most developed countries of the world. The analysis of rating estimations of investment prospects of Ukraine and its involvement in world economic processes is carried out. According to the results of the research, the main perspectives of the development of innovation processes in Ukraine are grounded. Innovative orientation is considered as an integral part of a competitive economy, which is defined as a set of institutions, policies and factors that determine the level of productivity of the economy.

Ключові слова: інновація, інноваційний потенціал, інноваційна діяльність, інноваційні процеси, економічне зростання.

Key words: innovation, innovative potential, innovation activity, innovation processes, economic growth.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

"Зовсім скоро основою економічного зростання стануть не капітал або природні ресурси, а інновації та людська уява", — таку ідею озвучив в одній зі своїх статей засновник і президент Всесвітнього економічного форуму в Давосі Клаус Шваб. Більшість розвинених і зростаючих економік вже давно сконцентрувалися на стимулюванні наукомістких галузей і виробництв, а також зробили ставку на інвестиції в розробки, дослідження збереження людського капіталу. Нещодавні кризові події, дуже вплинули на ситуації та положення України у світових рейтингах. Подолання наслідків кризи і перехід до стійкого зростання залежить від ефективності та зусиль держави щодо підвищення інноваційності та створення умов для реалізації креативних здібностей населення.

Без перебільшень можна стверджувати, що Україна — країна з геніальними ідеями та творцями, які завжди прагнули до змін та зрушень. А зміни та інновації тісно пов'язані між собою, навіть якщо вони не є однаковими. Зміни часто включають в себе нові та кращі ідеї, їх реалізацію та перетворення в корисні продукти, послуги, процеси або методи роботи. Незважаючи на наявність значного наукового потенціалу та досвід створення технологічно складної продукції, країна з року в рік втрачає свої позиції на ринках високотехнологічних товарів і послуг, що у сучасному світі розвиваються найбільш динамічно. Тому стан інноваційної діяльності в Україні важко вважати задовільним, що активізує потребу досліджень з цієї теми.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

В останні десятиріччя проблеми формування та реалізації інноваційної політики дедалі більше привертають увагу не тільки науковців, а й лідерів бізнесу та політичних діячів. Зауважимо, що досвід багатьох процвітаючих країн свідчить про те, що стійкий та довгостроковий розвиток економіки певною мірою залежить саме від інноваційної діяльності, а не від конкретного положення країни, її ресурсних можливостей та демографії.

Питанням розвитку інноваційного потенціалу України присвячені праці Ватченко О., Лицур І., Прокопець Л., Шафранової Е., Прохорчук С., та ін. Незважаючи на вагомість наукових праць дослідників, подальшого аналізу потребують питання забезпечення інноваційного типу економічного розвитку.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Цілями статті є дослідження проблем залучення інвестицій в інноваційний процес з метою успішної реалізації результатів перспективних наукових розробок на засадах ефективної взаємодії учасників інноваційного процесу шляхом оптимального поєднання їх інтересів. З цією метою поставлено завдання: висвітлити роль інновацій у соціально-економічному розвитку України; порівняти інноваційний потенціал України з найрозвинутішими країнами світу; виявити перспективи розвитку інноваційних процесів в Україні.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Під інноваціями зазвичай розуміють уведення у використання новий або значно удосконалений продукт (товар, послугу) чи процес, новий метод продаж або новий організаційний метод у діловій практиці, організації робочих місць або зовнішніх зв'язках. У Законі України "Про інноваційну діяльність" інновації визначено як "новостворені (застосовані) і (або) вдосконалені конкурентоспроможні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і (або) соціальної сфери" [13].

Під час суттєвого загострення боротьби за ринки збуту, обмеженості доступу до фінансових ресурсів, найбільші шанси на мінімізацію втрат та швидке відновлення економічних показників матимуть насамперед ті країни, які змогли вибудувати високоефективну економіку, засновану на постійному вдосконаленні виробничих процесів, створенні інноваційної продукції, оптимізації систем управління, високій інноваційній культурі населення загалом та управлінських кіл зокрема [8].

Без перебільшень можна стверджувати, що економіка нашої країни в останній час зазнає суттєвих втрат та стикається з величезними труднощами. На нашу думку, одну з найважливіших ролей у вирішенні даної проблеми відіграє прогресивний розвиток інноваційної діяльності, тому що світовий досвід показує, що найбільш стійкими є економіки тих країн, які безперервно впроваджують інновації та розвивають їх. Яскравим прикладом може стати США. В одній із доповідей Ради конкурентоспроможності США зазначається, що інноваційність буде єдиним найважливішим фактором, що визначати-

ме успіх Америки у XXI ст. Це завдання висувається на перший план незважаючи на те, що і в даний час, і за прогностичними оцінками, США залишаються серед інноваційних лідерів світу, поряд з такими країнами, як Японія, Швейцарія, Швеція, Фінляндія, Німеччина.

В умовах складної соціально-економічної ситуації та суперечливого перебігу суспільно-політичних процесів в Україні особливої актуальності набувають питання пошуку нових засобів, здатних забезпечити вихід із кризового стану та сприяти досягненню суспільного прогресу. У час, коли майже всі сфери буття перебувають у несприятливому стані з недостатньо визначеними перспективами подальшого розвитку, єдиним беззаперечним шляхом, що відкриває для України нові можливості, є шлях соціально-економічних інновацій [7].

Сьогоднішні проблеми України полягають не лише у короткострокових руйнівних ефектах військових подій на Сході, а й у більш глибоких зрушеннях, викликаних кризовим станом політичної, економічної та соціальної сфер. У час, коли майже всі сфери буття перебувають у несприятливому стані з недостатньо визначеними перспективами подальшого розвитку, єдиним беззаперечним шляхом, що відкриває для України нові можливості, є шлях соціальних інновацій.

Передумовою успішної реалізації інноваційної політики є визначення проблемного поля та основних бар'єрів щодо забезпечення інноваційно спрямованого розвитку України, а також оцінка можливостей їх подолання. Особливої уваги заслуговують такі ключові фактори інноваційного розвитку, як освітньо-кваліфікаційний та інтелектуальний потенціал суспільства, міра соціальної диференціації, принципи та напрями реалізації політики доходів [7].

Інтелектуальний потенціал України становить сукупність знань технологій і творчих ресурсів. В Україні є багато грамотних спеціалістів, які здатні створити національні інноваційні проекти. Сьогодні головною проблемою є виїзд спеціалістів за межі країни, кожен 25—26 спеціаліст з вищою освітою емігрує. При збереженні такої тенденції, через декілька років Україна може втратити значну частину науково-технічної еліти. Вже сьогодні прослідковується динаміка зменшення чисельності науковців та кількості організацій, які здійснюють наукові дослідження й розробки [9].

Вважаємо, що для вирішення проблем соціального розвитку в Україні, необхідно розробити на державному рівні стратегію розвитку, яка б поєднала основу зростання — економічний потенціал із особливостями України, зокрема ментальними проявами. В основі цієї стратегії має лежати розподіл інновацій між соціальним й економічним розвитком у певному співвідношенні. Досвід розвинутих країн доводить, що за умов сталого розвитку інновації повинні пропорційно здійснювати вклад в економічний розвиток і соціальний розвиток.

Відомо, що у розвинутих країнах світу з року в рік зростає тенденція розвитку високотехнологічних товарів та послуг. Не можна сказати, що в Україні зовсім не спостерігається даний процес, проте його зростання вважається пригальмованим. Не дивлячись на велику наявність науково-інтелектуального потенціалу, наша країна кожного року, якщо навіть не погіршує свої показники в інноваційній сфері, проте й не нарощує їх. Протягом усього періоду незалежності, Україна так і не змогла ви-

Рис. 1. Країни-лідери за обсягом вкладень в інновації

Джерело: розроблено авторами за даними: [6].

будувати ефективну економіку, засновану на знаннях, відкриттях та інноваціях. Загалом це відбулося через неефективні та нерозумні дії влади та через невпроваджені у життя заходи щодо інноваційної політики.

Обсяг вкладень України в наукові дослідження, інновації в 2016 році склав лише 0,8% ВВП, або близько 2,5 мільярдів гривень (менше 100 мільйонів доларів). Країни-лідери інноваційних рейтингів витрачають незрівнянно більші бюджети: США — 405 мільярдів доларів (або 2,7% ВВП), Китай — 338 мільярдів доларів (2,1% ВВП), Японія — 160 мільярдів доларів (3,7% ВВП). Чи означають ці цифри, що нам просто немає на що розраховувати в майбутньому, враховуючи нинішній рівень розвитку і можливостей української економіки [6] (рис. 1).

У будь-якому інноваційному суспільстві головне не тільки побачити і оцінити свій потенціал, але і зуміти їм ефективно розпорядитися. Здавалося б, аналізуючи рейтинги інноваційного потенціалу України, приводів для оптимізму мало. Однак це тільки на перший погляд: змінивши деякі критерії оцінки, ми можемо опинитися в 10-ці країн-лідерів по головному інноваційному капіталу — інтелектуальному ресурсу [6].

Ще один важливий показник — матеріальне забезпечення працівників наукової сфери, яке є вагомим чинником, що стримує відплив мізків із держави чи регіону. За даними The New York Times, викладачів найбільше цінують у Канаді, США, Італії, Великобританії, Саудівській Аравії, Південній Африці, де їхня місячна зарплата в середньому сягає еквіваленту \$5000—9000. За останні роки суттєво зросли оклади професури в Індії, перевищивши позначку \$7000. Навіть у Китаї, де ще кілька років тому науковці отримували близько \$250—300, влада збільшила їхні оклади в рази, адже розвиток науки й освіти є частиною національної програми стимулювання економічного зростання КНР [6].

В Україні ж, за даними Міжнародного фонду досліджень освітньої політики і Держслужби статистики, середньомісячна зарплата викладачів і науковців коливається в межах від \$ 100 до \$ 300. Це вже призвело до невтішної тенденції: за різними оцінками, щорічно з України їде від 6000 до 9000 представників інтелектуальних професій. За словами Анатолія Широкова, голови профспілки працівників Національної академії наук, тільки торік НАНУ залишили 2600 осіб, із них 80 професорів і 511 кандидатів наук. Водночас вік 80—85%

наукового персоналу, який працює в українських вишах, наближається до пенсійного [6].

Інноваційна система України переживає не найкращі часи свого становлення та розвитку, що пов'язано перш за все з політичними подіями, протиріччями на Сході країни та постійним перерозподілом влади. Безперестанний перерозподіл сфер впливу органами державної влади, тобто її керівними особами, не дозволяє створити систему організаційно-економічного та інформаційного забезпечення розвитку інноваційних процесів на рівні держави. На відміну від розвинених країн, в Україні ще не створено національної інноваційної системи.

Інноваційна діяльність характеризується структурною деформованістю, інституційною неповнотою, неузгодженістю та незбалансованістю технологічних, економічних і соціально-ціннісних аспектів. Інноваційні процеси в Україні не набули достатніх масштабів і не стали суттєвим фактором зростання ВВП [14].

Інноваційний тип економічного розвитку стає фундаментом, який визначає економічну міць країни та її перспективи на світовому ринку. Ефективність та динамізм інноваційної сфери перетворилися у вирішальний чинник забезпечення конкурентоспроможності економіки та значною мірою визначають місце кожної країни у світі. Інноваційну спроможність на сучасному рівні необхідно розглядати як невід'ємну складову конкурентоспроможності національної економіки, яка визначається як набір інституцій, політик і факторів, що визначають рівень продуктивності економіки. Україна представлена у декількох доповідях та індексах, які оцінюють технологічну та інноваційну конкурентоспроможність країн і здійснюють їх рейтингування [12]. Серед них Глобальний індекс конкурентоспроможності Всесвітнього економічного форуму у Давосі, Індекс економіки знань Інституту Світового банку, Bloomberg innovation index, Глобальний інноваційний індекс (Global Innovation Index, GII), Європейський інноваційний індекс, який розраховується на основі системи індикаторів науково-технічного розвитку — Європейського інноваційного табло (ЄІТ). Він, на думку експертів, дозволяє об'єктивно оцінити рівень науково-технічного розвитку країн — учасниць Співтовариства.

Розглянемо наступні індекси:

1. Глобальний інноваційний індекс (Global Innovation Index, GII). Глобальний інноваційний індекс — дослідження інноваційного клімату країн, яке проводить з 2007 року школа бізнесу INSEAD, а також Світова організація інтелектуальної власності та Корнельський університет. Оскільки інновації є найважливішим стимулом економічного зростання і процвітання, GII покликаний вдосконалити систему оцінки результатів інноваційної діяльності та покращити розуміння ролі інновацій.

Глобальний інноваційний індекс складається з двох підгруп (Вхідний під-індекс і вихідний під-індекс). Ці підгрупи охоплюють 7 ключових елементів дослідження: інститути; людський капітал і дослідження; інфраструктура, ринковий досвід, бізнесовий досвід, отримані знання та технології (науково-практичні результати); результати творчої діяльності.

Аналіз щорічного дослідження за методикою міжнародної бізнес-школи INSEAD "Глобальний індекс інновацій" показав, що в Україні за досить високого рівня наявних ресурсів та умов для проведення інновацій, досягнення науково-практичних результатів та здійснення інновацій є досить невеликими [5] (табл. 1).

Проаналізувавши Глобальний індекс інновацій слід зазначити, що інноваційний потенціал України знаходиться не в найгіршому стану, проте до перших позицій ще дуже далеко. Спостерігається покращення результатів бізнесового досвіду, інфраструктури, отримання знань та технологій, людського капіталу та досліджень та взагалі Глобальний інноваційний індекс у 2016 році покращився у порівнянні з 2013 роком.

2. Глобальний індекс конкурентоспроможності (The Global Competitiveness Index). Індекс глобальної конкурентоспроможності (англ. The Global Competitiveness Index) — глобальне дослідження і супроводжувачий його рейтинг країн світу за показником економічної конкурентоспроможності. Дослідження проводиться з 1979 року і в цей час представляє найповніший комплекс показників конкурентоспроможності по різних країнах світу. Глобальний індекс конкурентоспроможності (ГІК) є на сьогодні найбільш комплексним вимірювачем конкурентоспроможності країн, що узагальнює експертні оцінки більш ніж 1300 незалежних експертів з різних країн і сфер діяльності та дані офіційної статистики країн. ГІК формується на основі розрахунку 12 підіндексів. Всі змінні об'єднані в 12 контрольних показників, що визначають національну конкурентоспроможність. Найбільше нас цікавить найостанніший індекс — інноваційний потенціал, який буде розглянутий в табл. 2.

Проаналізувавши інновації та фактори вдосконалення, слід відмітити, що у 2016—2017 рр. Україна посідає 98 місце серед 138 країн світу у такому пункті як "відповідність бізнесу сучасним умовам". Проте у пункті "інновації" наша країна у 2016—2017 рр. перебуває на 52 позиції серед 138 країн. Як ми бачимо, Україна покращила свої позиції у таких показниках як здатність до інновацій, співпраця університетів та промисловості у дослідженнях та розробці, державні закупівлі високотехнологічної продукції. Але значно погіршилися такі позиції: якість науково-дослідних інститутів та витрати компаній на дослідження та розробки. Загалом за останні роки економіка України придбала інноваційний характер, а інновації справді лягли в основу економічного зростання та соціального розвитку країни, проте цього недостатньо, щоб наздогнати лідируючі країни світу.

3. Інноваційний індекс Bloomberg. Bloomberg L.P. — американська компанія (партнерство з обмеженою відповідальністю), провайдер фінансової інформації. Один з двох провідних світових постачальників фінансової інформації для професійних учасників фінансових ринків. Зокрема американське агентство Bloomberg

Таблиця 1. Глобальний індекс інновацій та місце в ньому України

Індекси та оцінка		2013 (142 країни)	2014 (143 країни)	2015 (141 країна)	2016 (128 країн)
1. Глобальний інноваційний індекс	Оцінка	35,8	36,3	36,5	35,7
	Місце	71	63	64	56
2. Інститути	Оцінка	51,4	52,9	52,3	48,7
	Місце	105	103	98	101
3. Людський капітал і дослідження	Оцінка	37,9	36,6	40,4	40,8
	Місце	44	45	36	40
4. Інфраструктура	Оцінка	26	27,1	26,3	32,3
	Місце	91	107	123	99
5. Ринковий досвід	Оцінка	44	45,1	43,9	42,1
	Місце	82	90	89	75
6. Бізнесовий досвід	Оцінка	30,2	29,1	32,4	30,6
	Місце	79	87	78	73
7. Отриманні знання та технології	Оцінка	32	38,2	36,4	34,1
	Місце	45	32	34	33
8. Результати творчої діяльності	Оцінка	35,3	30,6	31,3	31,0
	Місце	81	77	75	58

Джерело: розроблено авторами за даними: [3].

Таблиця 2. Глобальний індекс конкурентоспроможності та місце в ньому України

Глобальний індекс конкурентоспроможності	2014-2015 (144 країн)	2015-2016 (140 країн)	2016-2017 (138 країн)
Інновації	81	54	52
Здатність до інновацій	82	52	49
Якість науково-дослідних інститутів	67	43	50
Витрати компаній на дослідження та розробки	66	54	68
Співпраця університетів та промисловості у дослідженнях та розробці	74	74	57
Державні закупівлі високотехнологічної продукції	123	98	82
Наявність вчених та інженерів	48	29	29

Джерело: розроблено авторами за даними: [2].

розраховує глобальний інноваційний індекс за сьома показниками, а саме: розробки та дослідження; мануфактура; продуктивність; Hi-tech компанії; освіта; дослідницький персонал; патенти (табл. 3).

У рейтингу інноваційних економік світу за версією Bloomberg, Україна, увійшовши у топ-50 країн, на жаль, за останній рік опустилася з 41-го на 42-е місце. Наші сусіди по рейтингу — Хорватія і Сербія. Найбільш інноваційними країнами світу стали Південна Корея, Німеччина і Швеція.

Значно погіршилися показник "Патенти". У порівнянні з 2015 роком. Україна втратила 17 позицій та опинилась на 27 місці у 2017 році. Показники "розробки та дослідження", "мануфактура", "продуктивність", "Hi-tech компанії", "дослідницький персонал" перебувають майже на однаковому рівні станом на 2015—2017 рр. Для України ще далеко не все втрачено. Ми традиційно перебуваємо в числі лідерів за освітнім критерієм, а саме: відсотком дипломованих фахівців у загальному обсязі населення, яке працює в державі (4 місце у світі станом на 2017 рік). Результати дослідження оцінки ступеню інноваційної розвиненості країн світу свідчать про те, що Україна за останні декілька років різко піднялася у світовому рейтингу розвитку інновацій [12]. Ми бачимо, що різні методики визначення загаль-

Таблиця 3. Інноваційний індекс Bloomberg та місце в ньому України

Інноваційний індекс Bloomberg	Місце у рейтингу країн		
	2015	2016	2017
Загальний ранг	33	41	42
Розробки та дослідження	42	41	44
Мануфактура	50	46	47
Продуктивність	-	50	50
Hi-tech компанії	35	36	34
Освіта	5	5	4
Дослідницький персонал	41	45	44
Патенти	10	28	27

Джерело: розроблено автором за даними: [1].

ного індексу інноваційного розвитку дають різні значення місця країн у рейтингу.

Таким чином, методики визначення рівня інноваційного розвитку країн, розроблені різними міжнародними організаціями, значно відрізняються. Як наслідок, користуватися результатами подібних досліджень доцільно, перш за все, для визначення "слабких місць" інноваційної політики держави і спрямування певних зусиль на виправлення виявлених недоліків. Врешті-решт, аналіз світового досвіду свідчить, що в основі інноваційного стрибка більшості країн-лідерів сучасної економіки лежать досить прості і не дуже витратні, з погляду фінансів, рішення. Головний фактор успіху — систематичність і безперервність кроків, спрямованих на стимулювання інновацій.

Звертаючись до зарубіжного досвіду, можна сказати, що прикладів країн, які за лічені десятиліття змогли відбудувати національні економіки, які спираються на інновації, чимало. "Вражаючі темпи продемонструвала Південна Корея, яка за 50 років перетворилася з бідної аграрної країни, що пережила війну, в одну з найбагатших і високотехнологічних держав світу. В основі цих перетворень і безпрецедентних темпів зростання — інновації та високі технології. Країна інвестує в R&D (дослідження та розробка) понад 4% свого ВВП" [6]. Неймовірний ривок у розвитку зробив за півстоліття і Сінгапур, який аж до 1963 року був британською колонією. Країна, де не було не тільки природних ресурсів, а й навіть питної води, сьогодні перебуває на шостому місці за обсягом ВВП на душу населення і на першому — в рейтингу Doing Business. На початку 2016 року влада Сінгапуру затвердила План розвитку наукових досліджень до 2020 року, відповідно до якого в розробленні протягом найближчих п'яти років буде вкладено \$13,2 млрд, що на 18% більше, ніж у попередньому п'ятирічному циклі [6]. Активну роботу у сфері розвитку інновацій ведуть країни Перської затоки, які намагаються зменшити частку енергоресурсів у своїх економіках.

Україна ж має не тільки промисловий і науковий, а й природний потенціал. "Ізраїль — один із лідерів у виробництві ягід та іншої сільгосппродукції за повної відсутності родючих земель та дефіциту водних ресурсів. І це все за рахунок інновацій, впровадження інтенсивних технологій. Важко уявити, який ефект за таких умов міг би вийти в Україні, яка не використовує навіть 50% свого потенціалу" [6].

Україна не стоїть на місці, вона продовжує розвиватися, хоча й не так бурхливо, як передові країни світу.

Так, наприклад, 6 квітня 2017 року в місті Київ відбулася презентація найпершого в Україні інноваційного горючка. Центр розвитку креативного підприємництва, який бачить його партнери, розрахований, перш за все на представників інноваційного бізнесу: невеликий українська і міжнародна продуктова компанія, R & D-центри, стартапи. UNIT.City допоможе створити до 15 000 високооплачуваних робочих місць, і надасть талановитій молоді можливість самореалізації в своїй країні, тим самим залишивши відтік мізків за кордон [11].

Вибір інноваційного шляху розвитку може мобілізувати суспільство. Перший крок до цього — встановлення постійної комунікації між вченими, інноваторами та бізнесом. "Якщо ми продовжимо спілкуватися окремо інноватори, окремо вчені, окремо бізнес, то так і будемо сидіти в Середньовіччі, ремонтувати металургійні заводи, побудовані в 30-х роках, і продавати сировину. Найважливішим завданням, яке сьогодні постає не тільки перед державою, а й перед усіма суб'єктами господарювання є забезпечення інноваційного типу економічного розвитку [5].

ВИСНОВКИ

На наш погляд, сучасна інноваційно-інвестиційна політика держави повинна бути спрямована на поступове формування дієздатного інноваційно-інвестиційного потенціалу сталого розвитку регіонів України.

Різниця в характері економічних проблем, з якими стикаються ті чи інші регіони, зумовлюють і різні підходи до їх вирішення. Відповідно, погоджуємося з пропозицією вчених щодо виділення двох основних напрямів стимулювання інноваційно-інвестиційного розвитку регіонів [10].

1) використання інвестиційного потенціалу регіонів із метою їх інноваційного розвитку;

2) зменшення диспропорційних впливів і створення консолідованої економіки країни як комплексу регіонів.

Інновації відіграють важливу роль у житті нинішнього суспільства, тому що саме від успішного впровадження інновацій залежить економічне процвітання, починаючи від малого підприємства та закінчуючи величезною країною. Про це свідчить світовий досвід багатьох країн, а саме. США, Південної Кореї, Сінгапуру, Швейцарії і т.д. Завдяки інноваціям, ці країни-лідери зайняли передові місця по багатьом глобальним показникам. Аналіз проведеного дослідження свідчить про те, що під впливом бурхливого розвитку суспільства з'являється потреба у швидкому прийнятті рішень та впровадженні нововведень. Вважаємо, що у подальшому роль інновацій буде тільки зростати. Інноваційний потенціал залежить від здатності впроваджувати інновації. На нашу думку, саме у сучасних економічних умовах інноваційний потенціал є невід'ємною складовою конкурентоспроможності будь-якої країни.

В умовах глобалізації підвищення конкурентоспроможності національних економік забезпечується успішністю переходу від моделі розвитку, що базується на використанні ресурсних конкурентних переваг, до інноваційної моделі, пріоритетами розвитку якої є розвиток високотехнологічних виробництв, людські ресурси високої якості, новітні методи. При цьому ефективність переходу до інноваційної моделі розвитку залежить від можливостей реалізації людського капіталу в іннова-

ційній діяльності, готовності суспільства, держави, роботодавців і населення до сприйняття та системного впровадження інновацій, що базуються на оновленні та поглибленні загальних та професійних компетентностей в умовах динамічних технологічних змін.

Література:

1. Bloomberg innovation Index 2017 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2017-01-17/sweden-gains-south-korea-reigns-as-world-s-most-innovative-economies>
2. The Global Competitiveness Report 2016—2017 [Електронний ресурс] // World Economic Forum: [сайт]. — Режим доступу: <https://www.weforum.org/reports/the-global-competitiveness-report-2016-2017-1>
3. The Global Innovation Index: [Електронний ресурс] // World Intellectual Property Organization; INSEAD: [сайт]. — Режим доступу: <https://www.globalinnovationindex.org/gii-2016-report>
4. Бондарчук Н.В. Стан та перспективи розвитку інноваційних процесів в Україні / Н.В. Бондарчук // Вісник Дніпропетровського державного аграрного університету. — 2015. — № 2. — С. 205—209.
5. Ватченко О.Б. Проблеми інноваційного розвитку України / О.Б. Ватченко, Б.С. Ватченко, А.В. Лежньова // Економічний простір. — 2015. — № 95. — С. 71—81 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecpros_2015_95_9
6. Врятувати майбутнє: перший рейтинг інноваційних компаній України. — 2016. — 25 травня [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://forbes.net.ua/ua/magazine/forbes/1416757-vryatuvati-majbutnepershij-rejting-innovacijnih-kompanij-ukrayini>
7. Інноваційна Україна 2020: національна доповідь / За заг. ред. В.М. Гейця та ін.; НАН України. — К., 2015. — 336 с. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://ief.org.ua/wp-content/uploads/2015/07/Інноваційна-Україна-2020++.pdf>
8. Лицур І.М. Чинники формування інноваційно-інвестиційної політики сталого розвитку / І.М. Лицур, Ю.В. Лимич // Ефективна економіка. — 2013. — № 9. — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2013_9_6
9. Прокопєць Л.В. Інновації як фактор економічного зростання / Л.В. Прокопєць // Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки. — 2010. — Вип. 4. — С. 114—120 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchtei_2010_4_21
10. Шафранова Е.В. Перспективи інноваційно-інвестиційного розвитку регіонів України в сучасних економічних умовах / Е.В. Шафранова // Науковий вісник Академії муніципального управління: Серія "ЕКОНОМІКА". — Вип. 1. — 2014. — С. 126—135.
11. Як виглядає перше в Україні інноваційне містечко — фоторепортаж з UNIT.City. — 2017. — 8 квітня [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://skepter.com.ua/business-news/3463>
12. Прохорчук С. В. Інноваційна спроможність економіки України в умовах глобалізації / С. В. Прохорчук

// Бізнес-навігатор. — 2015. — № 1. — С. 93—97 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bnav_2015_1_18

13. Закон України "Про інвестиційну діяльність" № 1560 (XII від 18 вересня 1991 р.

References:

1. Bloomberg (2017), Innovation Index Available at: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2017-01-17/sweden-gains-south-korea-reigns-as-world-s-most-innovative-economies> (Accessed 10 June 2018).
2. World Economic Forum (2018), "The Global Competitiveness Report 2016-2017", Available at: <https://www.weforum.org/reports/the-global-competitiveness-report-2016-2017-1> (Accessed 10 June 2018).
3. World Intellectual Property Organization; INSEAD (2018), "The Global Innovation Index", Available at: <https://www.globalinnovationindex.org/gii-2016-report> (Accessed 10 June 2018).
4. Bondarchuk, N.V. (2015), "The Future and Prospects for the Development of Innovative Processes in Ukraine", Visnyk Dnipropetrovskiy University, vol. 2, pp.205-209.
5. Vatchenko, O. B. (2015), "Problems of Innovative Development of Ukraine", Ekonomichiy prostir, vol. 21, pp.71-81, Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecpros_2015_95_9 (Accessed 10 June 2018).
6. Forbes (2016), "Save the Future: The First Rank of Innovative Companies of Ukraine", Available at: <http://forbes.net.ua/ua/magazine/forbes/1416757-vryatuvati-majbutne-pershij-rejting-innovacijnih-kompanij-ukrayini> (Accessed 10 June 2018).
7. Heiets', V.M. (2015), Innovatsijna Ukraina 2020 : natsional'na dopovid' [Innovative Ukraine 2020: national report], NAN Ukrainy, Kyiv, Ukraine.
8. Litsur, I.M. (2013), "Factors of formation of innovation-investment policy of sustainable development", Efektyvna ekonomika, vol. 9, Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2013_9_6 (Accessed 10 June 2018).
9. Prokopets, L.V. (2010), "Innovations as a factor of economic growth", Visnyk Chernivets'koho torhovel'no-ekonomichnoho instytutu. Ekonomichni nauky, vol. 4, pp. 114—120, Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchtei_2010_4_21 (Accessed 10 June 2018).
10. Shafranova, E.V. (2014), "Prospects of innovation and investment development of regions of Ukraine in modern economic conditions", Naukovyj visnyk Akademii munitsypal'noho upravlinnia: Serii "Ekonomika", vol. 1, pp.126—135.
11. Skepter (2017), "What is the first Ukrainian innovation camp in Ukraine — a photo report from UNIT.City", Available at: <http://skepter.com.ua/business-news/3463> (Accessed 10 June 2018).
12. Prokhorchuk, S.V. (2015), "Innovative capacity of the Ukrainian economy in the conditions of globalization", Biznes-navihator, vol. 1, pp. 93—97, Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bnav_2015_1_18 (Accessed 10 June 2018).
13. The Verkhovna Rada of Ukraine (1991), The Law of Ukraine "On investment activity", available at: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1560> (Accessed 10 June 2018).

Стаття надійшла до редакції 15.06.2018 р.